

تحلیل و ارزیابی آثار سیاست‌های مالی دولت بر تورم در اقتصاد ایران

رامین پاشایی فام*

علی عسکری**

محمد رضا پازوکی***

* استادیار دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران

** استادیار دانشکده اقتصاد و حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکزی

*** کارشناس ارشد برنامه‌ریزی و تحلیل سیستم‌های اقتصادی

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
چکیده	۴۵
مقدمه	۴۶
۱- ادبیات موضوع	۴۷
۱-۱- سیاست مالی و اهداف آن	۴۸
۱-۱-۱- تخصیص منابع	۴۸
۱-۱-۲- توزیع دوباره درآمد	۴۸
۱-۱-۳- تثبیت اقتصادی	۴۹
۱-۱-۴- تأمین بودجه دولت	۴۹
۱-۲- سیاست کسری بودجه و روش‌های تأمین مالی آن	۴۹
۱-۳- اثربخشی ابزارهای سیاست‌های مالی	۵۰
۱-۴- تورم و سیاست مالی	۵۰
۱-۵- تورم و نظریه‌های اقتصادی درباره منشأ تورم	۵۰
۲- پیشینه تحقیق	۵۵
۳- معرفی الگو	۶۰
۳-۱- روش تجزیه و تحلیل و ساختار الگو	۶۰
۳-۲- بررسی روند متغیرها	۶۱
۳-۳- نتایج تخمین الگو	۶۵
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری	۶۹
سیاست‌های پیشنهادی	۷۰
کتاب‌نامه	۷۱

فهرست جدول‌ها

صفحه	عنوان
۶۶	جدول شماره ۱- نتایج آزمون ریشه واحد متغیر لگاریتم نرخ تورم پس از فصلی‌زدایی .....
۶۶	جدول شماره ۲- نتایج آزمون ریشه واحد بر سایر متغیرها پس از فصلی‌زدایی .....
۶۷	جدول شماره ۳- تعیین تعداد وقفه بهینه .....
۶۷	جدول شماره ۴- نتایج آزمون هم‌جمعی .....
۶۸	جدول شماره ۵- نتایج رابطه بلندمدت .....

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۶۲	نمودار شماره ۱- مشخصات آماری نرخ تورم .....
۶۵	نمودار شماره ۲- روند متغیرها طی سال‌های ۱۳۶۹-۱۳۹۰ .....

چکیده

از آنجا که یکی از مشکلات مهم و عمده اقتصادی کشور طی چند دهه گذشته، پدیده تورم بوده است و این پدیده شوم همچنان به صورت مستمر و مزمن در اقتصاد ایران وجود دارد. بدیهی است بررسی عوامل اثرگذار بر تورم، اهمیت فراوانی دارد. اگرچه در به وجود آمدن تورم عوامل مختلفی نقش دارند، هدف این مقاله، بررسی اثر ابزارهای سیاست مالی دولت از جمله درآمدهای مالیاتی، درآمدهای غیرمالیاتی (درآمدهای نفتی)، مخارج جاری و مخارج عمرانی بر تورم در اقتصاد ایران، با استفاده از داده‌های فصلی طی سال‌های ۱۳۶۹ تا ۱۳۹۰ بوده است. بدین منظور با بهره‌گیری از الگوی تصحیح خطای برداری^۱ تخمین الگو صورت گرفته است. بنابراین یک رابطه بلندمدت بین ابزارهای سیاست مالی دولت و تورم وجود دارد. این رابطه بلندمدت توسط آزمون هم‌انباشتگی جوهانسون مورد آزمون واقع شده است. نتایج به دست آمده از الگوسازی حاکی از آن است که درآمدهای مالیاتی رابطه برعکس با تورم و اثر مخارج دولت بر روی تورم رابطه‌ای مستقیم دارد. سهم ابزارهای سیاست مالی در ایجاد تورم در فصل‌های بعدی بیش‌تر می‌شود. در این باره می‌توان به ثبات سیاست‌گذاری‌های اقتصادی و ایجاد فضای مطلوب اقتصادی برای کنترل تورم با برنامه‌ریزی‌های بلندمدت متمرکز و برنامه‌ریزی‌های کوتاه‌مدت غیرمتمرکز، اتخاذ سیاست‌های مالی مناسب، به‌ویژه از طریق انضباط بودجه‌ای و کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی و سازگاری سیاست‌های پولی، مالی در جهت مهار تورم اشاره کرد.

واژگان کلیدی: سیاست مالی، VECM، تورم، داده‌های فصلی، درآمدهای مالیاتی.

طبقه‌بندی JEL: H71, H20, E62, E31, C22, C50

---

¹ VECM : Vector Error Correction Model